

ורבי יהושע אינו חולק על עצם דין זה שעשאוה כטמא מת, אלא סובר שאין בדבר היכר כנגד הצדוקים שהרי גם בקודש אין צריך הערב שמש לנוגע בכלים הנגמרים בטהרה – לכך מצריך רבי יהושע לטמא ולהטבילו (כן הוכיח החזון-איש (טהרות י, ח) מדברי הרמב"ם, וכן כתב במרומי שדה ודחה דברי הטורי-אבן שתלה עיקר דין זה במחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע. וע"ע חזו"א פרה ה, א).

'הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש... דאמר קרא כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת – הכתוב עשאו לכל מה שבכף אחת'. פירוש, כי הכלים הם שקדשו קדושת הגוף את מה שבתוכם (ע' מנחות יט וזבחים פח), וכיצד נתקדשו הסממנים המונחים באמצע הכלי מלמעלה והרי אינם נוגעים בו [ומה שאמרו (בזבחים כה) אויר כלי ככלי הוא באופן אחר, ובסופו לנוח דוקא] – אלא שכל מה שבכף החשיבתו תורה כיחידה אחת. וזהו דיוק הכתוב מכף אחת – כל המונח בתוכה מתייחס אל הכף ודבר אחד הוא. [ושינה הכתוב כף אחת עשרה זהב ולא 'כף זהב אחת עשרה (= משקל עשרה של כסף. ע' ספרי ורש"י) כמו שכתוב קערת כסף אחת אלא הקדים 'אחת' לחומר הכף, לרמז שבא לדרשה ולא למנין] (עפ"י משך חכמה נשא ז, ד). וכן הרחיב בזה בספר קדשי שעה לגרמ"י יעקובוביץ שליט"א יז, והביא כמה ראיות לכך שעיקר דין 'צירוף כלי' נאמר לגבי קידוש כלי, ויישב בזה כמה קושיות. וע"ע מרומי שדה.

דף בד

ז'מה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקדש, שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי לקדש'. ואם תאמר הלא מחוסר כפורים שמותר בתרומה היינו שהוא אוכלה ואינו פוסלה, ואם כן הרי אינו קל יותר משלישי שגם הוא אינו פוסל את התרומה, ומה היא חומרתו של שלישי על פני מחוסר כפורים?

יש לפרש משום ששלישי, אף על פי שאינו עושה רביעי, מכל מקום הדבוק בו נפסל (ערש"י לעיל כ. ד"ה הפוסלה), ואם כן היה למחוסר כפורים להאסר לאכול בתרומה שהרי אין לך דבר דבוק מזה שהיהו כדבר אחד עם המאכל, וא"כ ממה שמחוסר כפורים מותר באכילתו מוכח שהוא קל יותר משלישי (עפ"י מרומי שדה כאן ובחולין לד: וע"ע במובא ביוסף דעת סוטה כט.).

(ע"ב) 'מדקתני סיפא שהיד מטמאה חבירתה לקדש אבל לא לתרומה, הא תו למה לי הא תנא ליה רישא'. לפירוש התוס' (בע"א ד"ה בחיבורין, עפ"י התוספתא) שהיד מטמאה את חברתה אפילו לא נגעה בה, מובנת קושית הגמרא בפשיטות, מדוע כפל התנא דבריו. אבל יש סוברים שאין היד מטמאה את חברתה אם לא נגעה בה [ואם לא נגעה הראשונה בשניה, ונגעה השניה בקודש – לא פסלתו], אלא שלכתחילה הצריכו חכמים טבילה לשתי הידים שמא תגע יד אחת בחברתה, לפי זה אין כאן הכפלת דברים, כי הרישא מחייבת טבילה ליד האחרת לכתחילה והסיפא מוסיפה שאם נגעה יד בחברתה – טימאתה, ומה מקשה הגמרא.

ופירש הר"ד כוונת הקושיא כך; הלא גם ללא הסיפא היינו יודעים ממילא שכן הדין, שהיד מטמאה את חברתה אם תגע בה, שאילו לא כן מדוע הצרכנו להטביל את שתי הידים לקודש, אם לא משום גזרה שמא תגע בה ותטמאה – אלא תוספת הדברים בסיפא באה לומר שגם אם נגעה ביד חברו – טימאתו. א. גם לפירוש התוס' יש תוספת חידוש בסיפא, לומר שלא רק לכתחילה צריכה השניה טבילה אלא שכל עוד לא טבל טמאה

היא ופוסלת את הקודש. ואולם משום כך היה די בסיפא בלבד ואין צריך לרישא. ולפי"ז היה יכול לתרץ לא זו אף זו קתני. ב. להמב"ם (בפירושו למשנה ובהלכות אבות הטומאות יב, יב) דעה אמצעית, שיש חילוק אם היד הטמאה לחה או יבשה. וכן פירש הרע"ב. והראב"ד השיג וכתב שמן הסוגיא מוכח הפכו [וע' גם ברש"ש במשנה]. וכנראה כוונתו לקושי הגמרא הא תו למה לי הא תנא ליה רישא.

זכי יש נגובה לקדש והלא חיבת הקדש מכשרתו' ואין לומר שזו גופא המעלה בהקדש, שאין צריך הכשר משקין – שאם כן מדוע דיבר התנא על אכילה, היה לו לומר אוכלים נגובים לתרומה ולא לקדש, אם לנגיעה אם לאכילה (מרומי שדה).

'כגון שתחב לו חבריו לתוך פיו... וביקש לאכול צנון ובצל של חולין עמהן, לקדש גזרו בהו רבנן.' הרמב"ם (אבות הטומאות יב, יג ע"ש בכס"מ) מפרש דלא כרש"י ותוס', שגזרו מכל וכל לאכול קודש בידיים מסואבות אפילו על ידי תחיבת חברו, שמא יאכל עמהם חולין בידיו. וזו כוונת הגמרא 'וביקש לאכול צנון...'. כלומר הואיל וכך הוא הדרך, על כן אסרו בכל אופן אכילת קדש כשהידיים מסואבות (עפ"י לקוטי הלכות).

'עברו הגיתות והבדים והביאו לו חבית של יין של תרומה... ואם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן.' התוס' (בזבחים פח. ובחולין לה): הקשו מה יעשה אותו כהן ביין המעורב בקודש ובתרומה. עוד העירו (ע' בטורי אבן) הרי סתם 'רביעית' בלשון חז"ל היא רביעית הלוג, והלא הכמות המנימלית של שימוש ביין למזבח היא רביעית ההין, וסתם אדם שמתנדב לא מתנדב פחות מכן, ולמה המשנה לא פרשה 'רביעית ההין' ונקטה דבר שאינו מצוי כלל?

כנראה על תמיהות אלו בא רש"י ז"ל להשיב בשתי מלים: 'רביעית לוג שמן נאמן' – כי הנה מוכח מכמה מקומות בש"ס (ע' טבול יום ב, ה; שבת ה, ב תוספתא ב"ב ד ועוד) שהיו שנהגו לצקת מעט שמן על היין, כנראה כדי למנוע החמצה בלי שיצטרכו לסגור החבית ('מצאתי בספר מסעות שכך נוהגים היום בשוקי היינות שבאיטליה'). אף כאן מדובר על אדם ששפך רביעית לוג שמן קודש – שהיא הכמות המועטת של שמן למנחה, רביעית לוג למצורע (ע' נוזר לה). – על יין תרומה. וכיון שהשמן והיין אינם מתערבים, ראוי היין לשתיית הכהן וראוי השמן למנחה (מתוך 'עיונים בדברי חז"ל ובלשונם' להרב חנוך אינטרוי ז"ל עמ' קי. וע' רש"ש).

מו"מ ארוך לתרץ קושיית התוס' הנ"ל, מה יעשה בתרומה וקדש המעורבים – ע' בחדושי הגר"ר בנגיס ח"ב כד; דבר אברהם ח"א ל; מרומי שדה. וע"ע במובא ביוסף דעת שבת ה:

דף כה

'ביהודה אין ובגליל לא – מאי טעמא? אמר ריש לקיש מפני שרצועה של כותים מפסקת ביניהן.' יש אומרים (ערמב"ם טומאות מת יא, ז; כפתור ופרח י) שטומאת רצועה זו ענינה משום 'מדורות העכו"ם', שגזרו חכמים טומאה על מדור העכו"ם משום שקוברים שם נפליהם (ע' אהלות יח, ז; פסחים ט). ולפי זה מובן שבזמן שבטל ישוב הנכרים מאותה רצועה – אין בה טומאה, כמו ששינונו (אהלות יח, ט. וע' ראב"ד הל' טומאות מת יא, ט ובמשנה למלך) עיר של עכו"ם שחרבה אין בה משום מדור העכו"ם.